

Bijlage bij het verzoek tot het bespreken van de gang van zaken rond de aanvraag van het interpellatiedebat van 22 mei.

Voor het verzoek om de aanvraag van het betreffende interpellatiedebat te bespreken zijn vier redenen gegeven. Deze bijlage is bedoeld als onderbouwing voor de eerste reden. Deze reden luidt:

1. Er worden in het persbericht dat met de aanvraag werd meegestuurd harde verwijten gemaakt richting het college. Wij zijn er stellig van overtuigd dat er verwijten gemaakt worden die gebaseerd zijn op feitelijke onwaarheden en dat het college verantwoordelijkheden in de schoenen worden geschoven die het college niet heeft. Een onderbouwing van deze stelling is te vinden in de bijlage bij deze aanvraag. Onze fractie vindt het belangrijk dat de gemeenteraad het college controleert, maar ook de ruimte geeft om de gemeente goed te besturen. Dat kan niet als de wethouders zich continu moeten verdedigen tegen onware verwijten. Hierover willen we graag met de raad in debat.

Hieronder is de tekst van het persbericht dat LB bij de aanvraag heeft meegestuurd ingevoegd. Daar waar uitspraken in het persbericht niet kloppen of niet onderbouwd zijn, zijn deze gearceerd. Vervolgens wordt via een voetnoot onderbouwd waarom de betreffende uitspraak niet klopt.

Hieronder volgen eerst de belangrijkste punten van kritiek met hun weerlegging:

1. Het college heeft zonder de raad te betrekken besloten dat de herkomst van het zand er niet meer toe doet. → Dat is niet waar. Uit voetnoten 1 en 3 blijkt dat het college nog steeds de herkomst van het zand wil weten, maar dat het onderzoek van RHDHV ook uitgevoerd kon worden zonder deze informatie.
2. Het college heeft voorgaand besluit via een artikel in de krant bekend gemaakt. → Voetnoot 2 laat zien dat de Barneveldse Krant geciteerd heeft uit een raadsvoorstel dat eerder gepubliceerd was. Dit was dus bij de raad bekend.
3. RHDHV kon door het gebrek aan informatie over de herkomst van het zand geen verifieerbaar en onafhankelijk toetsbaar onderzoek naar het zand doen. → Dit is niet waar. Voetnoten 1,4 en 15 laten zien dat RHDHV ondanks het gebrek aan de betreffende kennis toch het onderzoek heeft kunnen doen.
4. Het college heeft relevante gegevens over locaties achtergehouden. → Over deze informatie wordt gesproken bij voetnoot 5. Deels is de informatie terecht gekomen in bijlage 8 van het RHDHV-rapport. Daarnaast is er de weg gekalkte informatie waarvan de rechter de gemeente inmiddels verboden heeft om deze te gebruiken. Dat deze informatie er is, heeft het college op 26 maart actief gemeld bij de raad.

LOKAAL BELANG: Wederom niet actief geïnformeerd door college

Lokaal Belang heeft op 30 april met belangstelling kennis genomen van de uitspraak van het kort geding, in de zaak tussen Vink Holding en de gemeente Barneveld, die wij als fractie onlangs hebben bijgewoond. Dit kort geding heeft betrekking op 'de zandkwestie' en is mede aanleiding voor dit persbericht. Deze zandkwestie houdt de samenleving al maanden in haar greep. Inwoners en bedrijven moeten kunnen rekenen op een daadkrachtig, adequaat en vooral transparant lokaal bestuur (het college). De gemeenteraad, als hoogste orgaan, heeft een volksvertegenwoordigende en controlerende rol op dit bestuur en is derhalve essentieel voor een goed functionerend democratisch en bestuurlijk systeem. Het college beloofde telkenmale beterschap als het gaat om de 'actieve informatieplicht' (tijdig, volledig) naar de raad in de zandkwestie. Maar meerdere malen is gebleken dat het college daar niet voldoende invulling aan gegeven heeft. Helaas heeft het college de gemeenteraad opnieuw niet tijdig en onvolledig geïnformeerd over een onderwerp in de kwestie: de herkomstgegevens van het zand. Het maatschappelijk belang wordt daardoor onvoldoende gediend. Zowel de gemeenteraad als de samenleving, met de getroffen inwoners in het bijzonder, zijn op het verkeerde been gezet. Voor Lokaal Belang is de grens van het acceptabele overschreden en zal daarom een verzoek indienen voor het houden van een interpellatiedebat in de raadsvergadering van 22 mei a.s.

Herkomst

Meerdere malen heeft het college aangegeven hoe belangrijk het is om de herkomst van de bewuste partij zand (deelpartij 1, 400715) te kennen. Kennis van deze herkomst geeft een volledig beeld van de historie en eigenschappen van het zand, ook met het oog op onderzoek naar de kwaliteit van het zand. Ook de Klankbordgroep van de betrokken inwoners drong aan om eerst de herkomst van het zand te achterhalen om zodoende een volledig en gericht onderzoek door RoyalHaskoningDHV te kunnen laten doen. Het college ging echter aan de wens van de Klankbordgroep voorbij¹; een van de redenen voor de Klankbordgroep om het vertrouwen in de gemeente op te zeggen. Later liet het college in antwoord op onze schriftelijke vragen en plotseling in stevige bewoordingen weten, desnoods bestuurlijke dwangmiddelen te willen inzetten om de herkomst van het zand te achterhalen. Het verbaasde ons dan ook ten eerste dat het college vervolgens, via nota bene een artikel in de krant (22 maart),² liet weten de informatie over de herkomst van het zand niet meer nodig te hebben en dat het de zoektocht naar de herkomst gestaakt had. Dit naar aanleiding van de presentatie van het rapport van RHKDHV. In dit rapport werd o.a. meerdere malen melding gemaakt van mengingen van partijen zand. In de raadsvergadering van 11 april verbaasde het college ons opnieuw door zich te laten ontvallen dat kennis over de herkomst van het zand toch belangrijk is in

¹ Onjuist: Het college heeft wel degelijk verschillende pogingen gedaan om de herkomst van het zand te achterhalen. Toen dat niet lukte en het onderzoek leek te vertragen is het aantal te onderzoeken stoffen dermate uitgebreid dat dit onderzoek toch nauwkeurig kon worden uitgevoerd. Bronnen: BK 17 januari blz. 1 en 7, rapport RHDHV par. 2.1.2, raadsvergadering 11 mei bijlage met antwoorden op schriftelijke vragen vraag 1 van CU.

² Onjuist: Dit artikel is geschreven naar aanleiding van het uitkomen van het rapport van RHDHV. Daar wordt naar verwezen en daar heeft de journalist uit geput. Het college heeft dit dus niet via een krantenartikel naar buiten gebracht. De zin die geciteerd wordt, luidt als volgt: 'Door deze zorgvuldige en uitgebreide analyse van het zand zijn wij van mening dat informatie over de herkomst van het zand in redelijkheid niet meer bij kan dragen aan het onderzoek naar de kwaliteit van het zand. 'Deze zin komt letterlijk uit het raadsvoorstel dat ook bij de stukken voor de bespreking op 22 maart zat en dus ook op de voorafgaande donderdag gepubliceerd was.

het kader van juridische procedures³. Informatieavond Op 25 maart jl. is er door en onder verantwoordelijkheid van het college een informatieavond georganiseerd met o.a. als onderdeel het bespreken van het rapport van RHKDHV. Op deze avond kwam het onderwerp 'herkomst van het zand' meerdere malen ter sprake. Daarbij is een aantal keren door RHKDHV gesteld dat zij de herkomstgegevens m.b.t. het zand niet hadden en zodoende niet verifieerbaar en onafhankelijk toetsbaar onderzoek hebben kunnen doen.⁴ Als zij wel over de gegevens van de herkomst van het zand hadden beschikt, hadden zij gerichter en volledig onderzoek kunnen doen.

Kort Geding

Nog geen 12 uur later, op 26 maart, werd de gemeenteraad door het college geconfronteerd met niet-openbare informatie. Deze informatie is 30 april, na lang aandringen en op uitdrukkelijk verzoek van Lokaal Belang, openbaar geworden. Hierin staat geschreven dat Vink het college al op 21 februari 2019 digitale informatie (o.m. analyserapporten en analysecertificaten) m.b.t. de zandkwestie had gestuurd. Onderdeel van deze informatie zijn diverse gegevens met betrekking tot de herkomst van het zand die de advocaat van Vink heeft meegezonden. Vink had de desbetreffende gegevens onzichtbaar gemaakt, maar deze bleken voor de gemeente toch zichtbaar. Nadat de gemeente Vink later over de ontvangst van deze informatie had geïnformeerd, sommeerde de advocaat van Vink de gemeente om de gegevens met betrekking tot de herkomst van het zand te vernietigen. Het feit dat Vink direct gereageerd heeft door de gemeente via een 'rechtsgang' te dwingen deze gegevens te vernietigen, geeft aan dat deze gegevens er klaarblijkelijk 'zeer toe doen' en dat Vink bijzonder veel waarde hecht aan geheimhouding van deze gegevens. Dat blijkt ook uit de stelselmatige weigering van Vink om de gegevens m.b.t. de herkomst van het zand, aan het college te verstrekken. Gegevens die ook voor de betrokken inwoners van essentiële waarde zijn om zodoende een gericht en adequaat onderzoek naar de kwaliteit van het zand te laten doen. De advocaat van de gemeente oordeelde dat het gebruik van de verstrekte gegevens niet onrechtmatig is en dat de gemeente niet verplicht is om deze gegevens te vernietigen. De advocaat van Vink heeft de gemeente in een kort geding gedaagd om vernietiging van de gegevens af te dwingen onder een dwangsom van 1 miljoen euro. Dit kort geding heeft plaatsgevonden op 16 april jl. Zwijgen in plaats van openheid Lokaal Belang neemt haar controlerende taak met betrekking tot de handelwijze van het college, zeker in deze ernstige kwestie, zeer serieus. Daarom was onze voltallige fractie aanwezig bij het openbare kort geding. Tijdens deze zitting werd bevestigd dat het college voor de derde keer op rij de gemeenteraad niet tijdig en niet actief geïnformeerd heeft over zeer relevante informatie, namelijk gegevens over de herkomst van het zand (o.a. adressen, namen, afvalstroomnummers).⁵ Daarnaast bleek ook dat door deze gegevens in (openbare) registers in te voeren, alle (verdere) gegevens m.b.t. zand en leveranciers te herleiden zijn; te verifiëren, onafhankelijk te toetsen en te betrekken bij

³ Dit kan niet tot verbazing geleid hebben. Bij de beantwoording van de schriftelijke vragen (bijlage bij bespreking 11 april) heeft het college bij vraag 3 van LB geantwoord dat ze in onderzoek heeft of ze de gegevens zelf kan vorderen. In lijn met wat gesteld wordt in het RHDHV-rapport heeft het college geconcludeerd dat voor het onderzoek naar de kwaliteit van het zand de herkomst niet meer relevant is, maar dat er andere redenen zijn om deze zoektocht voort te zetten. (Videoverslag raadsvergadering 11 april 1:32:16-1:33:43). Dit is ook in lijn met het op 30 april openbaar geworden memo (ing stuk B-3.3 raad 11 april) waaruit blijkt dat het college geen informatie over de herkomst wil vernietigen op last van Vink en voor de rechter voor elkaar wil krijgen dat de info gebruikt mag worden.

⁴ RHDHV heeft gesteld dat ze geen of onvoldoende verifieerbare informatie over de herkomst heeft gekregen, maar dat ze het onderzoek hierop heeft aangepast door het aantal stoffen waar op onderzocht werd uit te breiden. (Rapport RHDHV par. 2.1.2., beantwoording schriftelijke vragen CU vraag 1)

⁵ De informatie bestaat deels uit informatie die in de bijlage bij het RHDHV-rapport te vinden is en deels uit informatie waarvan de rechter gesteld heeft dat deze niet door de gemeente gebruikt mag worden. Naar verdere informatie wordt er in dit stuk niet verwezen.

vervolgonderzoek. Een wens die door zowel de Klankbordgroep als RHKDHV meerdere malen is uitgesproken. Het college heeft ervoor gekozen deze informatie en kennis niet met de gemeenteraad te delen. Lokaal Belang heeft deze informatie in het openbare kort geding moeten vernemen. Uit eigen onderzoek is gebleken dat het gaat om de (openbare) registers www.lma.nl, www.meldpuntbodemkwaliteit.nl en www.bodemloket.nl.

Ordentelijk en transparant proces

Lokaal Belang heeft op diverse momenten getracht niet-openbare informatie openbaar te krijgen en o.a. te agenderen voor een openbare bespreking. Een treffend voorbeeld daarvan is de niet-openbare brief van de gemeente Veenendaal met belangrijke informatie over het zand dat, net zoals het zand dat in de gemeente Barneveld is toegepast, deel uitmaakt van de partij vervuild zand (deelpartij 1, kenmerk 400715).⁶ Daarnaast heeft Lokaal Belang in het kader van een ordentelijk en transparant bestuur een verzoek gedaan om de raadsvergadering van 11 april uit te stellen tot het moment waarop deze niet-openbare informatie wel openbaar zou zijn. Echter, al deze verzoeken werden door het college, dan wel de rest van de gemeenteraad, afgewezen.⁷

Kortom

1. Actieve informatieplicht

a. Het college heeft 5 weken kennis gehad over gegevens met betrekking tot de herkomst van het zand en heeft daarover gezwegen naar de gemeenteraad.⁸ b. Het college heeft al ruim 2 maanden kennis over de mogelijkheden die deze gegevens bieden ((openbare) registers) en zwijgt daar over naar de gemeenteraad.⁹ Lokaal Belang heeft deze kennis via een kort geding en eigen onderzoek moeten opdoen. c. Het college heeft de gemeenteraad niet actief betrokken in het staken van de zoektocht naar de herkomst van het zand, maar heeft ervoor gekozen dit via de media, zonder noemenswaardige argumenten, kenbaar te maken.¹⁰ → Het college heeft wederom onvoldoende invulling gegeven aan de actieve informatieplicht naar de gemeenteraad (desnoods in vertrouwelijkheid) en is inconsistent in haar handelswijze¹¹. Gezien de historie, extra kwalijk. → De telkenmale wisselde standpunten van het college over het al dan niet willen achterhalen van de herkomst van het zand¹², is derhalve inconsistent en kwalificeert Lokaal Belang als zwalkend beleid. Kennelijk doet kennis over de herkomst als het om volksgezondheid gaat, niet voldoende ter zake¹³ maar

⁶ Over het al dan niet openbaar zijn van deze brief gaat het college van Veenendaal en niet ons college.

⁷ Hier gaat de gemeenteraad over, niet het college. De gemeenteraad zag geen reden om dit te verplaatsen.

⁸ Zoals eerder gesteld is het grootste deel van deze info in bijlage 8 van het RHDHV-rapport terecht gekomen. Van de rest van de info heeft de rechter uitgesproken dat deze niet gebruikt mag worden. Van deze info heeft RHDHV gesteld dat deze informatie onvoldoende verifieerbaar is.

⁹ Voor zo ver deze info gebruikt mag worden is deze naar de raad gecommuniceerd. De registers zijn openbaar dus dat heeft het college niet achtergehouden.

¹⁰ Zoals uit voetnoot 2 en 3 blijkt, heeft het college dit niet besloten, maar heeft ze geconcludeerd dat het voor het onderzoek van RHDHV niet langer relevant was. Dit is in de krant gekomen na publicatie van het raadsvoorstel van 11 april dat ook op de agenda stond voor de bespreking op 25 maart. Daar is uit geciteerd. Het is dus niet via de media, maar via communicatie richting de raad naar buiten gebracht.

¹¹ Aangezien de voorgaande onderbouwing faalt (zie eerdere voetnoten) kan dit niet worden gesteld.

¹² Op grond van voetnoot 2 en 3 kan worden gesteld dat in ieder geval uit de hier gegeven onderbouwing niet duidelijk wordt gemaakt dat het college gezwinkt heeft als het gaat om het zoeken naar de herkomst van het zand. Als CU zien we ook geen andere gronden om wel aan te nemen dat het college gezwinkt heeft.

¹³ Zie voetnoot 1. Voor het RHDHV-onderzoek dat inzicht moet geven in gezondheidsrisico's doet de herkomst er inderdaad niet meer toe.

wel als het gaat om mogelijke juridische gevolgen voor de eigen gemeente. Voor wie zit het college er eigenlijk?¹⁴

2. Volledigheid en juistheid

- a. Tijdens de informatieavond op 25 maart 2019, liet RHKDHV, onder verantwoordelijkheid van het college, weten geen onderzoek naar eventuele andere stoffen te hebben gedaan, juist vanwege het ontbreken van gegevens over de herkomst van het zand. Het college heeft de gemeenteraad niet geïnformeerd (desnoods in vertrouwen) over de toen al beschikbare informatie over gegevens inzake de herkomst van het zand en de mogelijkheden die deze gegevens bieden¹⁵. Het college heeft daardoor een onvolledige informatieavond georganiseerd. Dit is niet in het belang van de samenleving en de getroffen inwoners in het bijzonder. b. Het college (die avond vertegenwoordigd door de wethouders de Kruijf, van Daalen, van de Burgwal en de burgemeester) heeft tijdens deze informatieavond meerdere malen de gelegenheid gehad in te grijpen na uitspraken van de woordvoerder van RHKDHV m.b.t. het ontbreken van gegevens over de herkomst van het zand. Dat heeft het college echter niet gedaan. Ook de burgemeester, nota bene als voorzitter die avond, treft blaam. Hij was ervoor verantwoordelijk dat deze avond op een transparante en ordentelijke manier zou verlopen. Terwijl hij beter wist, heeft hij niet ingegrepen. Op deze wijze heeft het college de gemeenteraad en de samenleving op het verkeerde been gezet. De gemeenteraad is door het college op 25 maart deelgenoot gemaakt van een door het college georganiseerd 'toneelstuk', daar waar het gaat om gegevens m.b.t. de herkomst van het zand.¹⁶ Lokaal Belang vindt dat een kwalijke zaak. c. Het college heeft geen enkele poging ondernomen om, na onze niet-openbare schriftelijke vragen van 26 maart, onze verzoeken tot openbaarmaking van de informatie, ons verzoek tot uitstel van de gemeenteraad van 11 april, zelf actief de raadsvergadering van 11 april uit te stellen.¹⁷ De gemeenteraad is door het college op 11 april deelgenoot gemaakt van een door het college georganiseerd, zoals gezegd, 'toneelstuk', daar waar het gaat om gegevens m.b.t. de herkomst van het zand en dat is een kwalijke zaak.¹⁸ Dit is niet in het belang van de samenleving en de getroffen inwoners in het bijzonder. → Het college heeft bewust onvolledige en daardoor onjuiste informatie (laten) verspreid(en), heeft niet actief ingegrepen tijdens de informatieavond en heeft de gemeenteraad en de samenleving en de getroffen inwoners in het bijzonder, op het verkeerde been gezet.¹⁹

3. Controlerende en volksvertegenwoordigende taak raad en belang van de samenleving

- a. In de zandaffaire zien wij een toenemende tendens van het verstrekken van onvolledige, niet tijdige en geheime /niet-openbare informatie door het college. Dit is een slechte

¹⁴ Voor de inwoners van onze gemeente.

¹⁵ Dit klopt niet. In het videoverslag (25 maart, 0:27:57-0:28:53) vertelt de vertegenwoordiger van RHKDHV dat er onderzocht is op de verdachte stoffen. Vervolgens geeft hij aan dat gelet op de onzekerheid van de herkomst van de grond er voor gekozen is om ook op een aantal andere stoffen te onderzoeken. Bij de vraag die gesteld en beantwoord wordt tussen 0:52:40-0:53:40 is het antwoord onduidelijk. Daarom is deze vraag schriftelijk herhaald. Uit de beantwoording (CU vraag 1) blijkt ook dat het onderzoekspakket wel degelijk uitgebreid is om te voorkomen dat stoffen over het hoofd worden gezien. Een fragment waarin de heer de Baat een uitspraak doet zoals hierboven gesuggereerd heb ik niet kunnen vinden.

¹⁶ Gezien de bevindingen bij voetnoot 15 is er voor de kritische stellingen in dit fragment geen grond meer.

¹⁷ Het college kan dit ook niet, want dit is een bevoegdheid van de raad.

¹⁸ Onderbouwing voor deze kwalificatie ontbreekt en de ChristenUnie herkent dit ook niet.

¹⁹ Ook voor deze herhaalde stellingen is de onderbouwing weg gevallen.

ontwikkeling en schadelijk voor het democratische proces²⁰. Door informatie als geheim / niet-openbaar te kwalificeren, blokkeert het college dat Lokaal Belang als oppositie partij hierover communiceert, vragen stelt en hierover het debat aangaat met het college en de coalitie.²¹ Door deze geheimhouding worden wij dus gehinderd in onze controlerende en volksvertegenwoordigende taak. Wij worden op deze wijze gedwongen verantwoordelijkheid te dragen voor keuzes en handelingen van het college die naar onze mening onjuist zijn²². Als een raadsfractie langs juridische scherpelijnen moet functioneren, dan roept dat toch de vraag op in hoeverre de - lokale - politiek zijn controlerende en volksvertegenwoordigende taak nog adequaat kan vervullen. Daarnaast is een ontwijkende houding van het college zichtbaar als het gaat om het verstrekken van door raadsleden gevraagde informatie.

- b. Het college heeft de gemeenteraad geen gelegenheid gegeven zelf een afgewogen oordeel te vellen over de gegevens. Het college is door het kwalificeren van de informatie als 'niet meer relevant' op de stoel van de gemeenteraad gaan zitten en heeft daarbij geoordeeld voor de raad.²³ Dat is een volstrekt verkeerde volgorde. → Het college geeft de gemeenteraad onvoldoende ruimte en hindert haar om haar wettelijke taken op een adequate wijze te vervullen.²⁴ → Het college gaat voorbij aan de kern van de zaak: deelpartij 1 had niet mogen worden toegepast.²⁵ En mede vanwege vermengingen en ontbreken van de gegevens van de herkomst van het zand, is er geen uitspraak te doen over de kwaliteit van het toegepaste zand van deelpartij 1.²⁶ Iets wat het college wel doet in haar eigen raadsvoorstel van 19 maart 2019 (blz. 1; Effect). Lokaal Belang is van mening dat het college alle kans heeft gehad zichzelf te verbeteren en op een correcte, eenduidige en transparante wijze vorm te geven aan haar verantwoordelijkheden in het belang van inwoners. Echter, het college volhardt in haar handelwijze richting de gemeenteraad en samenleving. Inwoners en bedrijven, alsmede de gemeenteraad, moeten kunnen rekenen op een daadkrachtig, adequaat en vooral transparant lokaal bestuur (het college).²⁷ Helaas is dit in de gemeente Barneveld onvoldoende het geval en is, na alles wat er gebeurd is - helaas, we kunnen niet anders- een nieuw interpellatiedebat volledig op zijn plaats om de ontstane situatie te bespreken. EINDE PERSBERICHT

²⁰ Op grond van de voorgaande voetnoten mag gesteld worden dat er geen onderbouwing meer is voor deze stelling.

²¹ Soms is informatie terecht niet openbaar. Daarmee wordt het debat niet geblokkeerd. De raad heeft het afgelopen half jaar meerdere malen over dit onderwerp gedebatteerd. Het is de bevoegdheid van de raad en niet van het college om te besluiten over een onderwerp te debatteren. Over dit onderwerp hebben alle fracties veel vragen kunnen stellen en kunnen communiceren.

²² De Raad of een raadsfractie draagt geen verantwoordelijkheid voor besluiten van het college. Wel is de Raad in z'n geheel verantwoordelijk voor het controleren van het college.

²³ Op grond van voetnoot 2 en 3 moet worden gesteld dat deze stelling niet klopt.

²⁴ Er is geen onderbouwing voor deze stelling.

²⁵ Het onderzoek was niet gericht op de vraag of dit zand had mogen worden toegepast, maar op de vraag waar het zand terecht is gekomen en wat nu de kwaliteit van het zand op verschillende plekken is.

²⁶ Voetnoten 4 en 15 maken duidelijk dat, ondanks de gebrekkige kennis over de herkomst, RHDHV wel onderzoek kon doen naar de kwaliteit. Dit staat o.a. in het onderzoeksverslag.

²⁷ Voor deze stellingen is op grond van de info bij eerdere voetnoten de onderbouwing weg gevallen.